

Притулок семи вітрів

Лиха вдача була у пана Яна Давидова. Мав він слабкість до власних кріпачок. Не втаїлося це від дружини його — пані Маришки. Невдовзі кріпачку, що була таємною пристрастю пана, знайшли загризеною панськими псами. Казали, то справа рук пані Маришки. Утім, сама жінка незабаром померла за дивних обставин. Минув час, та нащадкам Давидових немов поробили. Спадкоємця Григорія Яновича не оминула батьківська пристрасть до кріпацького дівоцтва. Палазя стала його забороненим коханням. Проте Григорій одружився з донькою заможного генерала, і безмежно закохана дружина невдовзі дізналася про згубну пристрасть чоловіка...

Невже історія повториться знов? І пекельна жага згубить чуже життя? Чи древній маєток «Притулок семи вітрів», що чув стільки плачів та бачив стільки крові, нарешті діждеться, що його господарі стануть щасливими?

ДАРИНА ГНАТКО

Тригук
семи вітрів

Дарина Гнатко

Притулок семи вітрів

РОМАН

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
2020

© Іргізова Ю. Г., 2020

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання
українською мовою, 2020

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє
оформлення, 2020

ISBN 978-617-12-8007-6 (epub)

Жодну з частин даного видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Електронна версія створена за виданням:

Гнатко Д.

Г56 Притулок семи вітрів : роман / Дарина Гнатко. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2020. — 336 с.

ISBN 978-617-12-7923-0

Лиха вдача була у пана Яна Давидова. Мав він слабкість до власних кріпачок. Не втаїлося це від дружини його – пані Маришки. Невдовзі кріпачку, що була таємною пристрастю пана, знайшли загризеною панськими псами. Казали, то справа рук пані Маришки. Утім, сама жінка незабаром померла за дивних обставин. Минув час, та нащадкам Давидових немов пороблено. Спадкоємця Григорія Яновича не оминула батьківська пристрасть до кріпацького дівочтва. Палазя стала його забороненим коханням. Проте Григорій одружився з донькою заможного генерала, і безмежно закохана дружина невдовзі дізналася про згубну пристрасть чоловіка...

Невже історія повториться знов і пекельна жага згубить чуже життя? Чи давній маєток «Притулок семи вітрів», що чув стільки плачів та бачив стільки крові, нарешті діждеться, що його господарі стануть щасливими?

УДК 821.161.2

Дизайнер обкладинки Іван Дубровський

Важкими краплями проливався на землю дощ, вимивав розкішний сад пана Давидова й дріботів по дашку веранди... Настася нерухомим поглядом роздивлялася вміту тим дощем зелень саду, але перед очима застигалася своєю муторністю згадка про вчорашній день...

Жахливий, страшний день.

Крики тітки — молоді пані Надії Давидової — ще й до цього часу продовжували лунати в свідомості, й, мов намальоване, усе вириналося в пам'яті вродливе лице, засудомлене майже тваринним жахом...

За спиною, з боку зашкленених дверей до великого панського будинку, почулося скрипіння, й Настася, здригнувшись, відразу ж напружилася, а потім почала повільно обертатися, уже знаючи й відаючи, уже відчуваючи, хто то увійшов до скляного нутроща веранди й хто ступається м'яко та майже нечутно, незважаючи на свої досить великі розміри.

Дядько Григорій.

Пан Григорій Янович Давидов — господар цього будинку, господар маєтку «Притулок семи вітрів» і чоловік нещасної тітки Надії.

Обернувшись, Настася спробувала не перемінитися лицем, коли погляд її небесно-блакитних очей зустрівся з поглядом дядька — важким, незмигним і пронизливим, котрого вона страшилася ще змалечку, коли вперше побачила цього величного пана ще за життя батьків. З хвилину, а можливо, й того більше, він нічого не промовляв низьким своїм, звучним голосом, й з виразу його завжди похмурого лица Настася не могла ніяк утямити, з якою ж саме звісткою він увійшов до веранди, й коли мовчання те його зробилося для неї майже нестерпним, він заговорив. Вона ж так чекала звістки звідти — згори, з панської, великої тітчиної відпочивальні, у котрій уже хто знає скільки часу чаклував над вгасаючим життям тітки панський лікар Муравенко, й чутливе, любляче серце Настасі відчуло горе ще до тої миті, як чіткі, тонкі й жорстокі вуста дядька нарешті таки розтулилися й він промовив спокійно та майже байдуже страшні для самої Настасі слова.

— Вона померла.

Скрикнула пронизливо, як вранене в саме серце живе створіння, хитнулася назад, неначе намагаючись затулитися, відсторонитися від страшної звістки, зневірливо захитала темноволосою голівкою, знову скрикнула й ураз, мов то відкрито було невидиму греблю, заплакала, заридала розпачливо й жалібно вголос, не втрималася на заслаблх ногах, похитнулася й важко впалася на коліна. Благально, мов прохаючи у дядька, аби забрав назад свої слова, простягнула до нього свою білу, тонку панську ручку, витисла тихо:

— Ні... ні!

Давидов покривив вгодоване, лискуче лице.

— Померла, можеш не сумніватися.

Настася здригнулася, захлинулася власними ж слізьми, закашлялася, обхопивши себе руками за горло, котре мов судоминою враз обхопило... А в свідомості билася оскаженілим, пійманим птахом зневіра в смерть тітки Надії, такої ще молоді, такої вродливої й чарівної тітоньки, котра як ніхто вмілася сріблясто й дзвінко сміятися, була одна здатна гоновити сум й котра була їй справжньою матір'ю після смерті батьків... А тепер і вона померла, тепер і вона пішла від неї, кинула сиротою в цьому світі, померла у свої тридцять п'ять років... Померла безглуздо й так швидко, від учорашнього вечора не прийшовши до тям.

Звела на дядька погляд вологих, налитих слізьми очей.

— Ви вбили її!

Давидов потемнів лицем.

— Замовкни!

Але Настася, геть не відчуваючи страху, лише похитала головою.

— Ви є вбивцею моєї нещасної тітоньки... Ви ненавиділи її, ви все життя їй поруйнували...

Стрімкий надзвичайно для своєї досить огрядної постаті, пан Давидов в одну коротку мить кинувся до застиглої на колінах Настасі, його випещені, але сильні руки хвацько ухопили її за густе темне волосся, заплетене в косу, й сіпонули так, що в налитих слізьми очах Настасі потемніло від болю.

— Ти цієї ж самої миті забудеш про те, що бачила вчора, — просичав погрозливо, схилившись над застиглою на колінах небогою, й вона навіть крізь туман сліз, що встилав очі, побачила в його сірих очах вогонь невимовленої погрози. — Ти забудеш все, що бачили

вчора твої надто допитливі очі, бо інакше послідуєш за своєю тіткою-повією.

Настася здригнулася від образи на адресу її любої, уже покійної тітоньки, а ця погроза власному життю... Усе ясніше вона роздивлялася її в злісних очах дядька... Маючи двадцять два роки віку, вона ще не була готовою помирати, хоча й смерті надто не боялася, та все ж... Звичка скорятися цьому звіру, котра випрацювалася за десять років, змусила скоритися й цього разу, й вона покірливо схилила темноволосу голівку й не підняла її навіть тоді, коли почула над собою вдоволене всміхання дядька Григорія.

— Добре, що ти така покірна. Не те, що була покійниця.

Докір на адресу вже покійної тітки боляче вжалив Настасю, але вона змусила себе стриматися, змусила себе до мовчання, затиснула рота й опустила очі. Стримувала себе, аби не кинутися на сильнішого від неї дядька, аби не вчепитися нігтями в його лискуче, вгодоване лице. Застигла так, уп'явшись пальцями в спідницю домашньої зеленої сукні, сповненим ненависті поглядом вивчала строкату долівку веранди, допоки він не пішов і не полишив її в самотності власного горя. Й тільки коли вийшов він, коли м'яко заскрипіли за ним, зачиняючись, двері до веранди, вона повернулася до свого горя, повернулася до плачів своїх скорботних і впалася на долівку, заридала нестерпно гірко, намагаючись слізьми полегшити власний біль, що в шмаття дер серце, що заповняв собою свідомість...

— Панночко, що ж ви... захворієте ж... — голос старої Катерини, служниці, котра викохала її з десяти років, торкнувся свідомості Настасі, змусив винирнутися з відчаю, з того болота горя, що наповнювалося її невгаваючими слізьми...

Теплі, шорсткі й напрацьовані, знайомі з дитинства руки торкнулися її молодого тіла, що здригалося в риданнях, й вона, мов у дитинстві, — довірливо й просто пішла у ті обійми, вхопилася в худе, жилаве тіло Катерини, в її теплі, теж жилаві руки, поглянула хворими, почервонілими від сліз очима, зашепотіла гаряче й жалібно:

— Нянечко, нянечко люба... Тітонька, тітонька померли...

Катерина важко зітхнула над нею.

— Знаю, дитино, знаю... Горе, горе знову прийшло до маєтку.

Настася зайшлася плачами, хотіла повалитися всім тілом у горі своїм на прохолодну долівку, та турботливі, наполегливі й ще досить

сильні руки нянечки старої не дозволили. Ніжно примусили звестися на ноги, і Настася покірливо сіла в одне з плетених крісел, що стоялися на веранді, й застигла так, незмигнуто вп'явшись поглядом у прудкі, сріблясто-сірі краплі дощу, котрий продовжував литися на розкішний сад пана Давидова, на білосніжний дім панський, котрий полишився сьогодні без яскравої своєї, вродливої господині.

Господині, убитої власним чоловіком.

Холод пройшовся задерев'янілим тілом Настасі, коли згадала вона вчорашній день і страшну сварку, котра трапилася між дядьком та тіткою Надією, сварку, що призвела до вбивства останньої... й сама Настася була свідком того злочину, та мала все ж мовчати, аби полишитися живій, й гарно те знала, що жоден з кріпаків дядька, навіть коли й бачив що, зроду не постане супроти господаря свого, котрий був над ними й Богом, й суддею, й усім на світі, й страх вони мали перед ним такий, що навіть тіні його дрижали, а що вже казати про те, щоб звинуватити господаря у вбивстві його молоді й квітучої дружини? А лікар Муравенко...

Повновиді вуста Настасі покривив гіркий усміх.

О, Настася не сумнівалася у тім, що той жадібний і товстий шахрай і цього разу, як у випадку зі смертю однієї з доньок Давидова, вкаже досить невинну й неправдиву обставину смерті, отримавши від щедрого в таких справах пана Давидова більш ніж гарне винагородження, й смерть її тітоньки так і полишиться непокараною, Давидов знову буде вдівцем, й лише один Господь Бог зможе покарати вбивцю.

Сильний вітер, налетівшись несподіваним пориванням, відчинив віконце на веранді, й у заплакане, вологе лице Настасі вдарився холодною водою дощ, але вона якось несподівано відчула себе краще. Дощ мов омив собою рану в її серці, та все ж біль полишився, й вона знала, що не скоро він покине її серце, не скоро вона ще полишить сумувати за померлою тіткою.

Й раптом заскочила думка...

Думка, котра змусила захолювати серце.

Тепер пан Григорій Давидов є її опікуном.

Пан Григорій Давидов ще змолоду вирізнявся жорстоким норовом.

Старший син досить заможних поміщиків з Полтавської губернії Кременчуцького повіту, він у двадцять три роки, після смерті батька, успадкував маєтність, що звалася «Притулок семи вітрів», з двома тисячами душ, і оселився в будинку панському, що був побудований на березі річки Псел, неподалік містечка Кременчук. Для нещасного люду кріпацького покінчилося життя досить спокійне, до котрого вони призвичаїлися за його м'якосердого батечка, старого пана Яна Дмитровича. Сам же Григорій уродився в матір — пихату шляхтянку, польку за походженням, котра володарювала у маєтку Давидових, щоправда, зовсім небагато — шість років, й померла, народжуючи молодшого сина Яна. Та й ті шість років полишилися в пам'яті кріпаків Давидова як одні з найгірших. Висока й дорідна, але досить-таки вродлива напівполька-напівукраїнка, з русявим волоссям та сірими очима, пані Маришка Адамівна не полюбляла наявності в маєтку молодих і вродливих дівчат та молодиць... Пан Ян, як чоловік, вирізнявся особливою красою, був ставним та ще ласим до жіночого племені, й дружина, нехай і досить приваблива з личка, не була ним усе ж коханою, й важка Григорієм, своїм первістком, вона вперше дізналася про зраду чоловіка. Й наче озвіріла...

Припалася пану в той час до серця надзвичайно вродлива молочниця Дарка Коржиха, досить молода ще вдовиця коваля Коржа Панаса, й двоє дужих прислужників отримали від пані Маришки наказ рано-вранці витягнути Дарку з хати, за волосся посрамливо протягнути селом в одній лиш сорочці й вже на дворищі панським, побіля стаєн, немилосердно й жорстоко бити Дарку батогами. Й на все село лунали крики старої Мотрі Семенші, матері Дарки, коли простоволосу, в одній лиш сорочці Дарку тягнули з ганьбою селом, мов ту вперту віслицю, а оманливо спокійна сама ж Дарка й стогону слабкого не зронила з квітучих рожевих уст навіть тоді, коли один з прислужників здер з неї безсоромливо сорочку, оголивши гарне жіноче

тіло, чи коли батіг уперше торкнувся того ніжного тіла, неодноразово зацілованого паном... Виконувач же наказу трапився безжальний, усе перед панею вимальовувався, тому й бив немилосердно, геть не стримуючись, й уже за п'ять хвилин спина Дарки виявилася посмугована червоним, кров заструменілася донизу, але Коржиха вперто стримувала себе, не зронила жодного звуку, тільки пишні уста закусила з такою силою, що з них потеклася підборіддям кров... А пані Маришка в той час стояла посеред дворища і з вдоволим лицем спостерігала за катуванням. Потім журливо лунали тільки крики старої Семенші, а пані наказали покинути Дарку посеред дворища, як була, напівпритомну, нехай дістається хати своєї, коли стане сил. Страшне то було видовисько.

З довгим густим чорним волоссям, сплутаним за спиною, на пишних персах притримуючи брудне лахміття сорочки, з закривавленою спиною йшла селом, ледь пересуваючи ногами, але гордовито від панського дворища молочниця Дарка Коржиха, а слідкома плуталася й голосила на все село нещасна мати її, сама боячись і торкнутися побитої доньки.

На другий день Дарку віднайшли втопленою у Пслі.

Чи була ж то справа білих панських рук Маришки Давидової, чи ж Дарка сама застрибнула до холодної річкової води — полишилося то невідомим, тільки стара Семенша, геть пошкодившись розумом, від тіла виловленої в річці доньки поплутала прямо до панського дворища й вигляд такий мала страшний, ледь не потойбічний, що ніхто й не зупинив її, коли увійшла вона до будинку панського, брудними від річки черевиками просновигала долівкою чистою та лискучою, й на челядь мов напаморочення якесь найшлося, ніхто не осмілився вхопити й виштовхати божевільної баби, котра мов відчуттям особливим знайшла простору кімнату, де обідали пани... Пані Маришка ледь не знепритомніла, коли побачила на порозі їдальні з божевільними очима бабу.

Звелася на ноги стрімко, нервово.

— Що таке? Хто дозволив...

Семенша позирнула на неї страшними очиськами.

— Проклинаю тебе, вбивце. За квіточку свою проклинаю...

Пані Маришка пополотніла, змінилася лицем.

— Що за...

— Вона втопла, радість моя ясноока втопла, й це ти вбила її. Так і сама ж щастя не май! Страждай до останнього подиху! Й вивідок твій панський — на ньому нехай виправдається моє прокляття! Усі вони помиратимуть й щастя не будуть мати, й усе то на твоїм сумлінні полишиться!

Пані ще більш вразили ці слова, вона похитнулася, за мить вчинила істерику, гвалтувати почала на весь дім, й челядь мов отямилася від того галасу пані своєї. Семеншу відразу ж підхопили, грубо витурляли з будинку, та вона вже й не супротивилася. Кинувши в лице пані своїй те прокляття страшне, мов сама заспокоїлася, втихлася, почвалала додому й тільки ще бурмотіла під носа ті прокльони, повторюючи їх знову й знову. Й заголосила несамовито на все село, коли до двору внесли тіло Дарки.

На ранок Семеншу віднайшли мертвою поряд захололого тіла доньки — не витримало серце нещасної горя.

Пані ж Маришка після тих відвідин Семенші геть розхворілася, декілька днів не виходилася з покоїв своїх, до того ж дівки-покоївки шепотілися потайки, що розсварилася вона з паном геть, й усе через Дарку, покійницю вже. Пані ж то підгадала катування молочниці на такий день, коли пан до вечора в маєтку був відсутнім — наїздив у справах до Кременчука, й челяді заборонила язиками розплескувати, хоча б пан все одно дізнався. Казали, що таки молочниця ясноока добре вчепила пана, й він грошей на поховання її та матері дав чимало, й сам пішов ховати коханку-втопленицю, хоч як там не лютувала й не біснувалася пані Маришка. Довго стояв над домовиною, опутивши темноволосу голову, й геть не звертав уваги на допитливі, сторожко-розуміючі погляди своїх кріпаків. Поховали Дарку, пан з тиждень проходив чорнішим від хмари, а потім, мов бажаючи покарати дружину за смерть Дарки, на декілька місяців поїхав до Кременчука, де в Давидових мався будинок на березі Дніпра, й почав змінювати одну коханку на іншу.

Повернувся вже взимку, холодно привітався зі змарнілою, уже помітно череватою пані Маришкою, й за декілька днів у покоях його опинилася, зробившись коханкою на досить тривалий час, Дуся Локтівна, донька панського пасічника. Дівка то була гомінка й настирна, геть безсоромна, хоча дуже вродлива. Пані Маришка відразу остерігалася її чіпати, та й важко їй то було б — непростими видалися

для неї останні місяці перед народженням панича Григорія. Й без того досить дорідна, вона почала страждати набряками, ледь пересувалася й з острахом чекала на народження первістка. Прокльони старої Семенші геть не забулися нею, вона їх страшилася й до тих пір і в глибині душі певною була в тім, що приведе на світ або ж геть хвору дитину, або та помре в пологах.

Та панич Григорій з'явився на світ на диво міцним та здоровеньким, щоправда, важкими пологами. Трішки забувшись радощами материнства, пані Маришка все ж не полишила поза своєю увагою Дусю, що геть розпустила хвоста. Вона терпляче, мов хижачка в засідці, дочекалася того часу, коли Дуся остаточно набриднеться чоловікові, й уже власноруч забила Дусю ледь не до смерті, а потім наказала продати її подалі від маєтку. Пан же Ян Дмитрович знову подався до Кременчука, й коли повертався, то нещасні дівчата й молодиці навіть на світ Божий, під небо ясне боялися ступатися, аби не трапити пану на око та не накликати ревнощів і люті його дружини.

Час же спливав. За два роки пані Маришка обродилася другою дитиною — донечкою, панночкою Михайлинкою, але своїх ревнощів до чоловіка не зоставила. Лютою за той час заробилася надзвичайно, й уже не лише вродливі молодиці страждалися від неї, а й уся челядь застогнала від злоби молоді своєї, але не коханої чоловіком пані. За щонайменшу провину в маєтку тепер покарання було настільки суворим, що люди й тіні своєї стали страшитися.

Маришка Адамівна ходила важкою втретє, коли пан закохався в дружину свого стайничого — молодицю надзвичайної вроди, котру Андрій привіз з села під Миргородом, куди возив родича панів. З козацького роду, вільна, а не кріпацька душа, Мокрина так покохала високого та ставного того Андрія, що без вагання покинула свою досить заможну родину, без батьківського благословення, ледь не проклята за то помандрувала за коханим-кріпаком, стала йому дружиною, добровільно одягнула на себе ярмо кріпацтва. Казали люди селом, що пані Маришка як тільки побачила Мокрину, так і перемінилася лицем, мов то відразу, з першого ж погляду відчула, взріла в красі тій зеленоокій небезпечну для себе суперницю, небезпечнішу навіть від покійниці Дарки Коржихи. А остерігатися там було чого — висока, струнка постать, личко біле та такої вроди, що мов намальоване пензлями натхненних малярів-богомазів. Очі великі

та зелені, мов листя молоде, висяювали зорями на тому личку незрівнянному, й волосся горілося червонувато-рудавим полум'ям — дарма, що Мокрина його після весілля сховала під очіпок. Пан у той же час мандрував Європою, втікався від дружини, котра зробилася просто нестерпною. Пані Маришка сама давала згоду Андрію побратися з козачкою, необачливо не поглянувши відразу на нову свою кріпачку. А коли ж побачила... Єдине втішувало тоді пані Давидову — Мокрина кохала мужа свого молодого та гарного, котрий й надихатися не міг на дружину свою.

Та недарма щось відчуло серце пані Маришки при зустрічі з Мокриною, недарма так перестрашилася вона, уперше побачивши Мокрину в полі за панським дворичем... Повернувшись за два місяці, пан Ян Дмитрович лиш поморщився, угледівши вже досить помітно черевату дружину, й за день зустрів біля стаєн Мокрину.

Й закохався.

Саме закохався, а не захопився пристрасстю чи іншою хіттю.

Мокрину він своєю коханкою не зробив, та почуття до неї полишалися тріпотливими й ніжними. Вперше по-справжньому закоханий, тридцятирічний пан Давидов забув, видавалося, про весь світ і не мав уже для себе щастя більшого, ніж вийти до стаєн і там узріти незрівнянну Мокрину, волосся котрої горілося полум'ям навіть під схованкою очіпку. Він геть закинув своїх коханок у Кременчуці, засівся в маєтку, навіть не подумуючи повертатися до міста. Та й у маєтку вже навіть оком не косував у бік дівчат та молодиць. Усе шукав зустрічі з Мокриною, дратував Андрія, котрий помічати почав ту занадто пильну увагу панську до дружини своєї.

А Мокрина...

Слабке жіноче серце, слабким перед ярим полум'ям такого кохання, котре спалахнулося у грудях ще молодого пана Давидова, воно виявилось й у молодій Мокрини. Хоч як там не кохала чоловіка, та все ж палке почуття молодого пана бентежило її, полишало спокою, та й заговорював пан такими промовами, на котрі скромний, неписемний Андрій не мав жодного хисту. Спочатку все мовчав пан, тільки лагідно вітався з нею при зустрічах, питався про щось незначне, потім уже не стримався, відіслав Андрія до міста, заявився до хати їхньої, що стоялася при селі першою від панського дворича, й

вибовкав перестрашеній його приходом Мокрині про почуття свої. Затремтіла молодиця, задрожала.

— Що ви, ясний пане... Я ж заміжня.

Ян Дмитрович важко зітхнув.

— Та хіба ж я вільний?

— Пане, навіщо ви...

Застогнав, застогнав болісно та голосно, мов той вранений звір, кинувся на коліна перед застовпенілою Мокриною, обхопив сильними руками її ніжки, заховані широкою спідницею, й зашепотів гаряче:

— Навіщо я? Та я жити спокійно не можу від того дня, як уперше побачив тебе, як зазирнув до оченяток твоїх чаклунських... Ніщо не потрібно мені тепер зробилося — тільки краєм ока хоч тебе побачити. Та я в стінах дому свого просиджую, мов у найхолоднішій з в'язниць...

Й щось у ту мить зробилося з серцем Мокрини — чи то погляд темних панських очей так вдіяв на неї, чи серце її відгукнулося на його почуття взаємністю та відповіддю. Тільки з того дня бідна молодиця й собі втратила спокій, зробилася геть тихою й замисленою, й личко її гарне вже не розквіталося так щасливо усмішкою, коли повертався чоловік додому. Неспокійно здригалася вона, коли буває забачить пана свого закоханого, й страшилася того, що силою примусить її заробитися його коханкою, порушити змусить її вірність мужеві, в котрій присягалася перед вівтарем святим. Та марно ті страхи тримала, бо пан Ян Дмитрович і гадки не мав про щось її силувати — він лише кохав, кохав ніжно й так, мов уже ніколи не покохає.

Пані ж Маришка зачаїлася, мов та природа перед негодою... Але кохання в очах чоловіка до іншої не могла не помітити, та вчіпати Мокрину не сміла. Челядь шепотілася об тім, що геть сон утратили пані, ледь не до ранку світилося в її покоях, й сама вона до ліжка не лягалася, все сиділа біля вікна й замислено погладжувала своє велике вже черево. Про що ж думала господиня маєтку «Притулок семи вітрів», що за думки сповнювали голову її русяву — того ніхто не знав і не відав, тільки люд шепотівся по кутках, що біда завислася над панським будинком, над маєтком цілим, і прокльони старої Семенші ще нагадають про себе, виправдаються у життя, й у «Притулок семи вітрів» насуне-таки нещастя.

Й нещастя справді не забарилося.

Першим нещастям сталася смерть Мокрини.

Жахлива, страшна смерть молоді, вродливої жінки.

Безглузда й незрозуміла, вона вжахнула село, наробила такого страху, що після заходу сонця, коли темніє, ніхто й на вулицю не виходив. Мокрину загризли панські собаки.

Невідомим було відразу, невідомим полишилося й потім, як трапилося так, що собаки вирвалися з клітки, в котрій їх було зачинено, і що робила Мокрина пізньої ночі на панському дворі... Андрій другий день був відсутнім, потерпав жертвою палкого кохання пана, котрий з ревності розлучав молоде подружжя, вигадував Андрію поїхати то туди, то ще кудись, за що вже потім, після смерті Мокрини, проклинав себе, та вже нічого не міг удіяти.

Нещасну Мокрину віднайшли вранці, у полі посеред густої трави, куди забіглася вона, очевидно, в надії врятуватися від собак. Нещасна, не відала, певне, що від борзих бігатися й утікати геть не бажано. Бо собаки до ранку не покинули своєї жертви, кружляли довкола, оскаженілі й перемазані кров'ю Мокрини, що назавжди вже заплющила очі. Чоловіки палицями гоновили собак до клітки, коли до двору вийшов пан Ян Дмитрович. Поглянув на собак і чомусь відразу пополотнів лицем вродливим, запитався швидко, що ж таке трапилося... а коли почув відповідь, то вже мов вітром полинув у густі трави поля, впався на коліна перед нерухомим тілом коханої, котре вже хтось накрив рядниною, аби менш хто бачив той жах.

Мокрині собаки вирвали горло.

Й понівечили вродливе її, лялькове личко.

Довго, нестерпно довго й муторно луналися за селом панські плачі та виття його, мов зраненого вовка. Сидів у траві тій густій та високій, пригортав до себе захололе тіло Мокрини, не зважаючи геть на те, що сорочку його білу було забруднено її кров'ю, й гойдав в обіймах, мов дитя мале, й волав, й плакався невпинно... А потім мов отямився й на руках відніс Мокрину, та не до хати стайничого Андрія, геть ні, до панського свого дому поніс, і наказав перестрашеним, пополотнілим дівчатам омити її, як пані, вдягнути й покласти на столі для прощання. Й на Маришку Адамівну, коли та спробувала було заборонити таке неподобство, позиркнув так, що челядь застрашилася того, аби пані не почали передчасно народжувати.

А потім застрелив усіх собак.

Власноруч.

Ховали Мокрину не на кладовищі поряд інших кріпаків, а біля церкви, де впокоїлися представники роду Давидових. Й що на пана, що на Андрія поглянути було боляче й важко, й утрата та жахлива мов зріднила чоловіків. Не суперниками й не ворогами стоялися вони поряд домовини Мокрини, лице котрої було вкрито, а вбитими горем вдівцями, об'єднані одним боєм, однією скорботою жахливою. Й обое цілували маленькі ручки, пошматовані гострими собачими іклами, й на ручки ті крапали сльози обох чоловіків.

Муторно, непривітно зробилося в маєтку.

Напізбожеволілий пан сидів, зачинившись у своєму кабінеті, пані нездужали, перехвилювавшись, усе більш лежали, й по селу та дворищу панському неприв'язаними собаками вешталися плітки об тім, що не випадково то клітка з борзими виявилася розчиненою, а клямка зламанною — хтось зробив то все навмисно, й Мокрину хтось вимановив до дворища посеред ночі, бо що ж їй там, сердешній, було робити глибої ночі?

Й пожежею ширилася страшна здогадка.

За смертю Мокрини стоялася пані Маришка Адамівна.

Ї навіть виконавців мала відданих — дворових Петра Болотника й Дем'яна Вістряка, тих, котрі колись забивали нещасну Дарку Коржиху й котрих пані Маришка наблизила до себе за останні роки неймовірно. Та чутки ті так і полишалися обережними чутками, бо боязко ж було людям говорити про то відкрито — що пані боялися, що Болотника й Вістряка остерігалися, котрі господарями викроковували маєтком.

Ї невідомо було, чи то ж чутки ті обережні дійшлися до вбитого горем, почорнілого й постарілого Андрія, чи ж сам він дійшов розуміння того, що в смерті його коханої Мокрини без участі пані Маришки не обійшлося, тільки нові чутки заклубочилися селом, цього разу про Андрія, котрий наче над могилою дружини поряд панських могил заприсягнувся, що неодмінно помститься за смерть її. Чи ж правда то була, чи ні — хто ж його відає, тільки за два дні Вістряка на стайнях віднайшли проштрикнутого вилами, а Болотника ще за день — утопленого в річці.

Село відчуло одночасно жах і вдоволення.

Ї зачаїлося.

Андрій мав ще помститися пані. Головній винуватиці смерті Мокрини.

Ї пані Маришка, мов відчувши ту загрозу й перестрашившись раптовими смертями своїх відданих людей, сховалася у покоях, пригукала охорону з дужих кріпаків, не відпускала від себе двох дівок. Але ніхто не нападався, в маєтку знову зробилося тихо та спокійно, допоки пані не обродилися молодшим сином.

Ї не померли в ту ж ніч.

Гарний, білий панський будинок Давидових приховував у своїх розкішних нутрощах чимало таємниць темних і незрозумілих, тож приховав він і смерть однієї зі своїх господинь. Було пояснено, що пані Маришка померла важкими пологами, та по кутках знову заклубочилися чутки об тім, що не пологами пані померли, а з іншого

пішли з життя — задушив її Андрій власноруч за смерть Мокрини, й пан, саме пан допоміг йому у тім, геть прибравши охорону від покоїв дружини й розігнавши дівок-покоївок. Двоє збожеволілих від горя чоловіків — могли вони таке вкоїти, ще й як могли, й особливо викликало підозру те, що після тої ночі зникли з маєтку дужі охоронці та покоївки, що були вірними пані. Пан коротко кинув, що продав їх сусідам, завинили нечемним до нього ставленням, і все — про них більше не згадували.

Зникся з села й Андрій Копійко. Різного балакали про його зникнення — одні стверджували, що, помстившись, не витримав Андрій більш горя свого чорного, зайшов десь до лісу й заподіяв собі самогубство або ж кинувся десь до річки, інші ж наполягалися на тім, що отримав він грошей від пана Яна Дмитровича й подався геть із маєтку щастя собі шукати, а як там воно було насправді, того ніхто вже й не знав. Погомоніли-погомоніли, та й призабули якое на селі про Андрія Копійка, й про страшну смерть дружини його призабули, рік змінювався роком наступним, у людей вистачало клопоту й окрім думок про ті загадкові події, що трапилися в маєтку.

Панський же дім зі смертю господині заробився геть тихим і наче поснулим, й тільки дитячі голосочки хоч якое гоновили ту муторну тишу, котра панувалася розкішними кімнатами та коридорами великого будинку. Пан Ян Дмитрович мешкав ледь не відлюдьком, рідко покидав рідні стіни, хіба до могили Мокрини часто ходив. Й не одружився він більш, хоча родичі на тім й наполягалися, заклинали подумати про трьох діток, котрим усе ж потрібною була мати, особливо найменшому Янчику, але Давидов кожного разу твердо й уперто відмовлявся.

— Я більше не одружуся.

Й не одружився.

Взагалі він після смерті Мокрини дуже перемилювався — раніш такий ласий до жіночого роду-племені гарного, тепер геть не звертав уваги на дівок-покоївок, забув дорогу до Кременчука, не відповідався на листи полковниці-удовиці, котра була його коханкою досить тривалий час і по-справжньому кохала його. Вона навіть приїздила до маєтку, утомившись марно посилати листи без відповідей. Гарна то була, дуже гарна паня з густим білявим волоссям та великими синіми очима. Дівки все роздивлялися її потайки, а потім шепотілися в людській, що

перед такою красунею пан чи встоїться й готуватися потрібно вже до появи нової пані Давидової... Але він встоявся, він просто через день порадив їй повертатися до Кременчука й назавжди забути його, гоновив її від себе, й банькати на такі справи дівки підгледіли, як вийшла вона з кабінету панського, впалася в коридорі в крісло й плакала так гірко та розпачливо, що дівчата й собі не втрималися, зарюмсаили тихенько, не розуміючи геть, як міг пан відмовитися від краси такої казкової, й тільки поява старого лакея Герасима обірвала ті плачі — що в пані полковниці, що у дівок.

Вона поїхала на другий же день, і пан прощався з нею прохолодно та відчужено, мов не помічаючи сліз, що туманили її гарні сині очі.

Більш до маєтку вона не приїздила.

Ще досить молодий роками, Давидов якось дуже швидко зістарівся, мов утрата, смерть Мокрини, відібрала в нього й тяготіння, й жагу до життя, й він безцільно, байдуже проживав кожен день, терпляче очікуючи свого кінця.

Маєток Давидових «Притулком семи вітрів» назвав дід Григорія Яновича — Дмитро Олексійович Давидов.

Місцина та була напрочуд гарною й мальовничою, й сам будинок панський було побудовано на невеликому пагорбі, неподалік річки Псел, та тільки вітри вирувалися над ним занадто стрімкі, налітаючи одночасно, здавалося, з усіх боків, і за ті вітри маєток й отримав свою назву.

«Притулок семи вітрів».

Григорій Давидов вступився в право власності молодиком двадцяти трьох років й відразу ж виявив свій не надто добрий норов, повернувшись до маєтку через п'ять років офіцером царської армії, коли помер батько. Й почав принижувати що челядь, що сестру свою молодшу Михайлину. Нещасна дівчина до часу його повернення вже майже зовсім утратила розум. Й усе то через нещасливе кохання до сусіда-поміщика, теж військового. Красень Михайло Петрович Миронський виявився чи не єдиним, хто наїздив до тихого маєтку Давидових — заробившись геть відлюдькуватим, Ян Дмитрович відсторонився від суспільства та сусідів, в гості покинув наїздити й до маєтку свого нікого не запрошував, й донька його єдина зростала такою ж відлюдькуватою, яким зробився він сам. Маючи гувернантку-

парижанку, вона здобула досить непогане виховання, та все ж зросталася більш дворовою дівкою, ніж панночкою — змалечку вихована дворовими дівками, вона й тягнулася до простого люду, втікалася з уроків своєї парижанки, аби побавитися з кріпацькими дітками, а коли зросла, то ходила маєтком переважно босоніж і мала брудні маленькі п'яточки, сорочка-вишиванка та спідниця з грубої тканини були для неї кращим одягом, ніж ті шовкові сукні, що висілися в шафах. Їй бігала вона, розпустивши за спиною дві коси, такою собі дівкою дворовою, геть не звертаючи уваги на обурений вереск гувернантки.

Гарною вона була — молода панночка Михайлина Янівна Давидова. Єдина з дітей Яна Дмитровича успадкувала красу його чорноброву з темними, палаючими очима та густим чорнявим волоссям, сини ж вродилися дуже схожими на покійницю пані Маришку.

Їй у красу ту чорноброву закохався Миронський.

Зустрілися вони випадково — незнайомі одне одному сусіди, їй трапилося то, коли Михайлина вчергове посварилася зі своєю мадам Жені. Мадам вимагала, аби скинула вона своє кріпацьке лахміття й почала вчитися танцювати. Давидова мадам уже давно вмовляла почати вивозити Михайлину в світ, аби влаштувати її подальшу долю, їй щонайвигідніше, зісватавши за порядного й заможного пана. А Михайлина все відбрикувалася.

Їй у полі, на межі двох маєтків, одягнена кріпачкою Михайлина Янівна й зустріла кохання усього свого життя.

Миронський Михайло Петрович був молодшим сином у родині й тому знав, що має досить вигідно одружитися, аби здобути собі гарне життя й гідне становище — батьківський маєток мав успадкувати старший брат, і йому полишався досить скромний спадок. Мати та тітки вже шукали йому вигідну партію й відбули до столиці — наглядати йому майбутню дружину та дещо повіяти грошима жадібного Петра Миронського. Михайло ж поки полишився в маєтку, їй мов для того лише, аби таки зустріти доньку свого сусіда, про котру місциною всердно блукалися розмовини, що вона батьком, геть полишеним розуму, була вихована такою дивачкою...

А Миронський зустрів ту доньку й сам утратив розум.

Геть перемінилося від тої зустрічі життя Михайлини. Ніщо не було в солод, ніщо не цікавило більш, крім тої хвилини, коли приїде до дому Миронський... Ще зрання чекала на нього, чатувала в садку, причаївшись посеред дерев, а побачить з пагорба, як мчить він на коні своїм біля річки, зніметься з нестямним серцебиттям, полине до будинку й уже там чекає на нього... Й з кожним днем усе більш закохувалася, усе більш приросталася серцем довірливим до пана Миронського.

Спочатку Миронський тільки наїздив наче на чай, досить набридав пану Яну Дмитровичу, котрий без особливого бажання приймав гостя, полишаючи своє улюблене усамітнення, а потім без остраху почав полишати доньку наодинці з досить симпатичним йому сусідою. То були найщасливіші миті життя Михайлини — вони з Михайлом спочатку сиділи у вітальні за чаєм, потім йшли гулятися садком, спускалися з пагорба до берега річки, іноді ж виїздили в поле верхи. Й за проханням Михайла вона виходила до нього не в шовкових сукнях зі складними спідницями на кріноліні, на котрих так наполягалася мадам Жені, а в кріпацькому одязі, в котрому він зустрів її вперше.

За тиждень Михайло Миронський — високий, ставний красень з каштанового кольору волоссям та блакитними очима, прошепотів під час прогулянки садком геть уже закоханій у нього Михайлині.

— Михайлино Янівню... хочу вас нічною річкою покатати на човні.

Вона звела на нього швидко темні очі.

— О...

— Прошу, не відмовте мені!

А вона вже не могла відмовити йому ні в чім — навіть коли б попросив він у ту мить померти за нього.

Ледь дочекалася того часу, коли на землю опуститься нічна темрява, коли великий будинок, наповнений челяддю, почне затихатися поступово, а потім і зовсім посне. Тремтяча від страху бути впійманою та нетерпіння до цього таємного побачення, такого хвилюючого від того, що мало відбутися воно вночі, без очей сторонніх... Й не було поряд нікого, хто б міг зупинити нерозумну панночку...

Здригалася від кожного поруху, кожного звуку темного будинку, й усе видавалося їй, що не встигнеться дійти до вхідних дверей, не

встигнеться непомітно вислизнутися з будинку... й батько чи мадам Жені наскочать на неї, з'являться в коридорі зі свічкою...

Але ніхто не зупинив її в ту ніч.

Мов сновίδα йшла, похитуючись від напруги та хвилювання, темним садком, котрий геть не освітлював вогняно-червоний молодик, що замислено зависався над річкою, й зойкнула перестрашено та щасливо одночасно, коли теплі сильні руки ухопили її за деревами й пролунав у тиші нічній ніжний голос Михайла, торкнувся її серця.

— Михайлінка...

Вперше торкнулися вуст її, у житті нецілованих, гарячі чоловічі вуста, вперше скуштувала вона солоду незнайомого поцілунку, й ніжні, дівочі білі ручки її несміливо потягнулися, аби обійняти його, сковзнути долоньками по м'якій тканині сорочки його вгору й обійняти за шию його, прилинати до нього ніжно.

Покірливо пішла за ним, коли помановив до річки за собою, на човні перевіз на другий берег, де в темряві, потривожені налітаючим час від часу вітром, тихо шелестілися високі та густі трави великого, неосяжного поля... Й також ніжно та покірливо впалася до нього в ту високу та густу траву, й хоча серце відчайоно завмиралося від страху та невідомості, дозволила цілувати себе в тій траві й напружилася, але не відсторонилася, коли руки його торкнулися вишиваної сорочки й потягнули вниз, оголюючи нічній прохолодній темряві та його жагучій пристрасті тіло її біле й ніжне...

До будинку повернулася, лише коли почало благословлятися на світ.

Поляглася у холодну свою, дівочу постіль, та сну не мала й хвилини, й коли розвиднилося, відразу підхопилася на ноги... Вдягнулася в той день у найкращу свою сорочку, вишиту червоними, наче вогняними, маками, в косу вплела червону шовкову стрічку й чекала його, як сонце літечка. Була певною, що примчить Михайло до них у той день уже сватати її, все кортілося батькові сказати передчасно, але стримувала себе.

В обід прибув кріпак Миронських.

Недобрим передчуттям затислося серце, як тільки побачила рудочубого хлопчину замість Михайла. Помертвіло щось усередині, мов задерев'яніла, пішла до кріпака, взяла в нього папірець, розгорнула непослушливими пальцями.

Маємо з батьком сьогодні ж виїздити до столиці. Коли повернуся, я певне не знаю. Але ви чекайте.

М. М.

Холодним і непривітним, мов негожий день пізньої осені, видався їй той лист його короткий, ті рядки, що були мов незнайомцем написані, й не було в них жодного тобі слова ніжності, й тіні тих лестоштів, що шепотів уночі посеред трав тихого поля.

Але вона все ж чекала на нього.

День у день, з вірою терпляче чекала на його повернення, тільки серцю чомусь було до неможливого важко й воно вперто продовжувало передчувати біду... Змінилася невзвано за ті дні молода панночка Михайлина Давидова, змарнілася й зів'ялася, мов зірвана й розтоптана квітка, й нікого не було поряд, аби втішити й розрадити нерозумне дитя — батько геть поринувся в себе, до доньки ставився наче й з ніжністю, та все ж трішки байдуже, брати були далеко, та й то лиш один Ян міг би дати їй тепло й пораду. Мадам же Жені — чужа людина, до того ж геть черства, й більш переймало її те, що одягне Мішель, ніж те, що мала та в серці своїм молодім та ще таким наївнім.

А серце те потайки розривалося від відчаю та болю.

Вже миналося літо, стукалася до маєтку осінь, а Михайло Миронський усе не повертався, й жодного листа Михайлина від нього не отримала й кожен день проживала, мов у пекельному вогнищі згораючи, геть не відаючи, що з ним і як він там.

Звістку про нього принесла мадам Жені.

Страшну для Михайлини звістку.

Того дня зранку сялося наче й тепле вересневе сонце, а вже по обіді небо вкрилося важкими, чорнувато-сірими хмарами, пішов дощ, будинок почало обдувати вітрами з усіх боків, і вмить зробилося волого й холодно... А мадам зранку поїхала до Кременчука, одягнена лиш у легку шовкову сукню, й без парасольки, у відкритім екіпажі. Прибула ж посиніла, з червоним носом, але чомусь украй збуджена.

— О, Мішель, я таку новину зачула. Мусьє Миронський, наш друг Михайло Петрович, у Петербурзі поєднався шлюбом з молодшою донькою досить родовитого князя, котрий дав за донькою посаг у сто тисяч, три маєтки й п'ять тисяч душ людей.

Михайлина, котра стояла біля вікна, слухаючи мадам, похитнулася, скрикнула тонко й жалібно, обернула до неї лице, в котрому тій видалося щось настільки страшне, що вона навіть зробила крок назад.

— Неправда!

Крик Михайлини птахом наполоханим забився потемнілими від негоди кімнатами будинку, настрашив дівчат у людській, змусив нахмуритися пана Яна Дмитровича в кабінеті... А вже як перестрашилася нещасна французька пані, що не відразу зрозуміла дивне поводження своєї вихованиці й почала белькотіти швидко та переконливо:

— О, Мішель, чиста правда! Я зустріла в місті одну з його тіточок, ту, котра винаймала мене для виховання старшої своєї доньки, й вона похвалилася, що лиш декілька днів тому вони повернулися зі столиці, де відбулося весілля в палаці князя... А яка, кажуть, красуня та княжна, чисто той янгол, і Михайло Петрович виявив таке сильне почуття кохання до неї, звісно ж, взаємне, що не забажав зволікати з вінчанням. Їх повінчали, й зараз вони мандрують Європою, поїхали...

На свідомість Михайлини після цих розповідей насуватися почало щось темне й невблаганне у своїй безжальності... Вона ніяк не могла повіритися словам геть збитої з пантелику мадам Жені, хоча серцем — чутливим, прозорливим серцем люблячої жінки відчувала щось подібне, почала відчувати з того дня, як Михайло поїхав і залишив їй того холодного листа...

А тепер вона дочекалася не його, а цієї звістки.

Михайло одружився з іншою... одружився з незнайомою княжною...

В пам'яті гостро воскресилася та ніч літня, коли йшла до нього темним садком під поглядом вогняно-червоного молодика, як він обійняв, поцілував уперше... й човен, що ніс їх спокійними водами річки на інший берег, і там шелестів тихий вітер високою, густою травою, й він цілував її, пестив тремтяче дівоче тіло у тій траві...

А потім поїхав, навіть не попрощавшись.

Й одружився з іншою!

— Неправда! Неправда!

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ